

OPRACOWAŁA:

Anna Miłoch

Szkoła Podstawowa w Kroczykach

Woda, jej rola w przyrodzie i wpływ na życie człowieka

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasy 5–6	geografia

TEMAT PRZEWODNI:

Woda, jej rola w przyrodzie i wpływ na życie człowieka.

CEL LEKCJI:

zrozumienie znaczenia wody w kształtowaniu powierzchni Ziemi; poznanie skutków działania wody jako żywiołu (powódzie, tsunami, erozja); uświadomienie roli wody w życiu człowieka i gospodarce; kształtowanie postawy odpowiedzialności za środowisko i świadome korzystanie z zasobów wodnych; rozwijanie szacunku dla pracy pokoleń i tradycji związanych z wodą, kształtowanie postaw proekologicznych.

METODY PRACY / DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Ćwiczenia praktyczne:

- analiza zużycia wody w domu – uczniowie w parach obliczają, ile wody zużywa się podczas codziennych czynności, np. mycia rąk, prysznic, spłukiwania toalety. Porównują wyniki i proponują sposoby oszczędzania wody,
- Co ma wpływ na zanieczyszczenia rzeki? Szukanie przykładów zanieczyszczeń. Po wskazaniu każdego z przykładów następuje dyskusja: dlaczego to szkodzi rzece, jak zmiany klimatu potęgują problemy?

Ćwiczenia terenowe

- wycieczka nad rzekę
 - Obserwacja nurtu rzeki, a także żyjących w niej roślin i zwierząt.
 - Pomiar prędkości przepływu wody prostymi metodami, np. pomiar czasu spływu patyczka.
 - Obserwacja erozji brzegów rzeki.

- Rozpoznawanie miejsc, gdzie woda jest wykorzystywana do celów związanych z rolnictwem lub rekreacyjnym.
- Krótka rozmowa o tym, jak rzeka wpływa na klimat, np. chłodzi otoczenie, tworzy miejsce życia wielu gatunków,

Ćwiczenie z zakresu sprawczości zgodne z filozofią zero waste:

- obieg wody w przyrodzie – eksperyment w słoiku; potrzebne są: słoik, ciepła woda, szklana miseczka, kostki lodu. Obserwowanie skraplania się pary wodnej (symulacja parowania i kondensacji) i dyskusja na temat tego, jak ten proces wygląda w naturze i jak wpływa on na klimat.
- wpływ wody na krajobraz – eksperyment dotyczący erozji gleby przez wodę; potrzebne są: taca, ziemia, kubek z wodą. Na tacce formujemy „górkę” z ziemi i powoli polewamy wodą, obserwując, jak powstają „rzeki” i „doliny”. Dyskusja na temat tego, jak wygląda to w rzeczywistości i w jaki sposób powodzie niszczą glebę,

Ćwiczenia z wyobraźni

- „Magiczna kropla”
 - Spróbuj przez chwilę pomyśleć, jak wyglądałby świat, gdyby nagle zabrakło wody. Co by się stało z roślinami, zwierzętami, ludźmi? Jak wyglądałoby Twoje codzienne życie?
 - Wyobraź sobie, że masz jedną magiczną kroplę wody, która może uratować coś ważnego. Co wybierzesz – spragnioną roślinę, chore zwierzę, a może pustynne miasto?

Ćwiczenia z lokalności i regionalności

- woda w gospodarce lokalnej
 - Analiza, jak woda wpływa na lokalne rolnictwo i turystykę. Dyskusja: „Co by się stało z naszym regionem, gdyby zabrakło wody?”.
 - Zbadanie, jakie zwyczaje związane z wodą występują w regionie (np. śmigus-dyngus, lokalne legendy o źródłach).
 - Porównanie, jak wygląda dostęp do wody w naszym regionie, a jak w innych częściach świata.
 - Plan działania – uczniowie wymyślają, jak można działać na poziomie lokalnym, aby oszczędzać wodę.

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości

- wywiad rodzinny:
 - Rozmowa z dziadkami lub rodzicami o tym, jak kiedyś korzystano z wody (studnie, rzeki brak kanalizacji), porównanie ich opowieści z dzisiejszymi rozwiązaniami, oraz na temat czystości rzeki (jak było kiedyś, a jak jest dziś).
 - List do przyszłości – uczniowie piszą list do swoich wnuków, opisując, w jaki sposób powinni oni korzystać z wody.

UWAGI DO LEKCJI:

Pisanie listu do przyszłości stanowi przykład korelacji z lekcjami języka polskiego. Jest doskonałą okazją do przypomnienia formy listu prywatnego, a także do ćwiczeń w zakresie jego pisania.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI. MATERIAŁY DODATKOWE I MULTIMEDIA:

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, *Edukacja*, 7.11.2025, <https://www.gov.pl/web/wody-polskie/edukacja>

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 7.11.2025, <https://www.imgw.pl/edukacja>

Centrum Edukacji Obywatelskiej, *Woda – źródło życia*, 7.11.2025, <https://pomagajsieuczyc.ceo.org.pl/material/woda-zrodlo-zycia/>

Steinlein Ch., Scheier M., *Woda źródło życia. Wszystko o najważniejszej substancji na ziemi*, Babaryba 2020.

SŁOWA KLUCZE:

woda, zanieczyszczenie, oszczędzanie, powódź, tsunami, erozja.